

Praha 4. 4. 2011

7

Narození mimo zdravotnická zařízení

Births out of health establishment

Souhrn

V roce 2009 se v České republice narodilo 419 dětí mimo zdravotnická zařízení. Nejvyšší podíl je v Hl. m. Praze a Karlovarském kraji. Většinu těchto porodů vedl lékař nebo porodní asistentka.

Summary

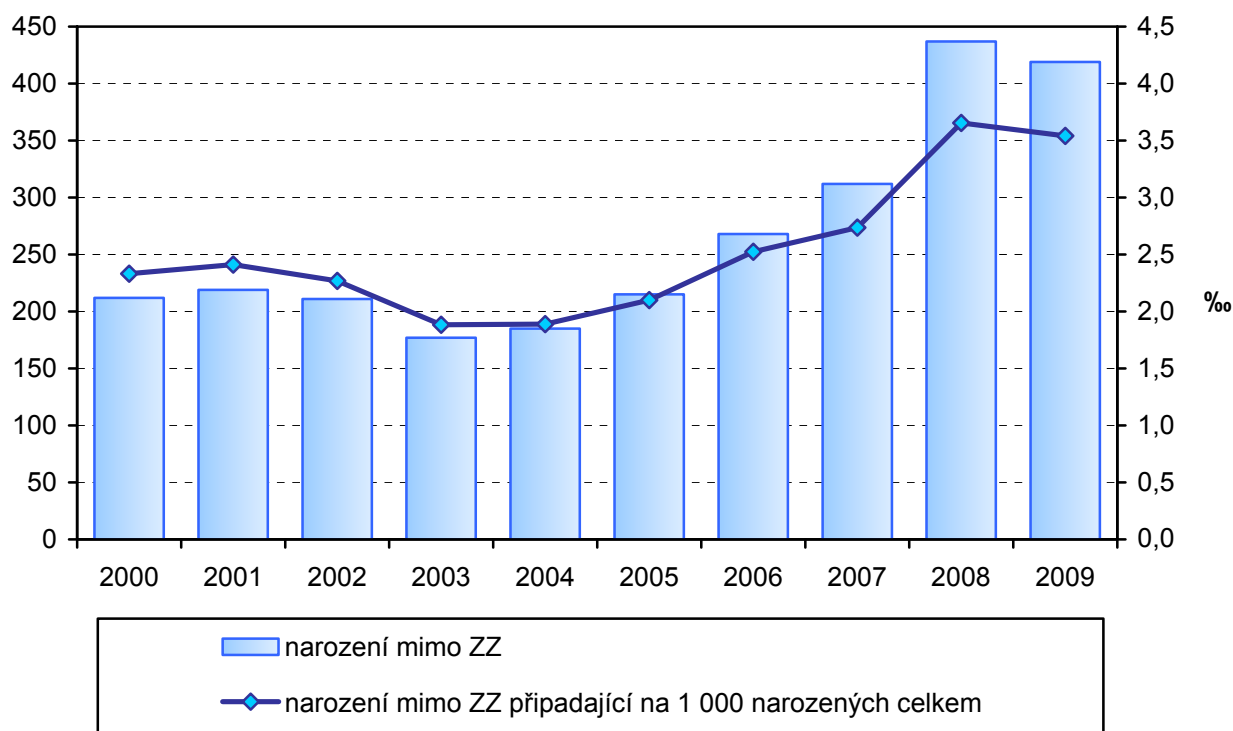
In 2009 there were 419 births out of health establishment in the Czech Republic., The highest proportion were in Prague and in region Karlovarský. More than half of this deliveries were lead by physician or nurse.

Zdrojem dat pro tuto aktuální informaci byl Národní registr novorozenců vedený v Ústavu zdravotnických informací a statistiky České republiky (ÚZIS ČR). Na hlášení do tohoto registru se sledují také případy narozených mimo ZZ. V případě porodu mimo zdravotnické zařízení (porod doma, v dopravním prostředku, ve veřejných prostorách apod.) má oznamovací povinnost zdravotnický pracovník, který byl při porodu nebo provedl první poporodní ošetření rodičky a první poporodní ošetření novorozence.

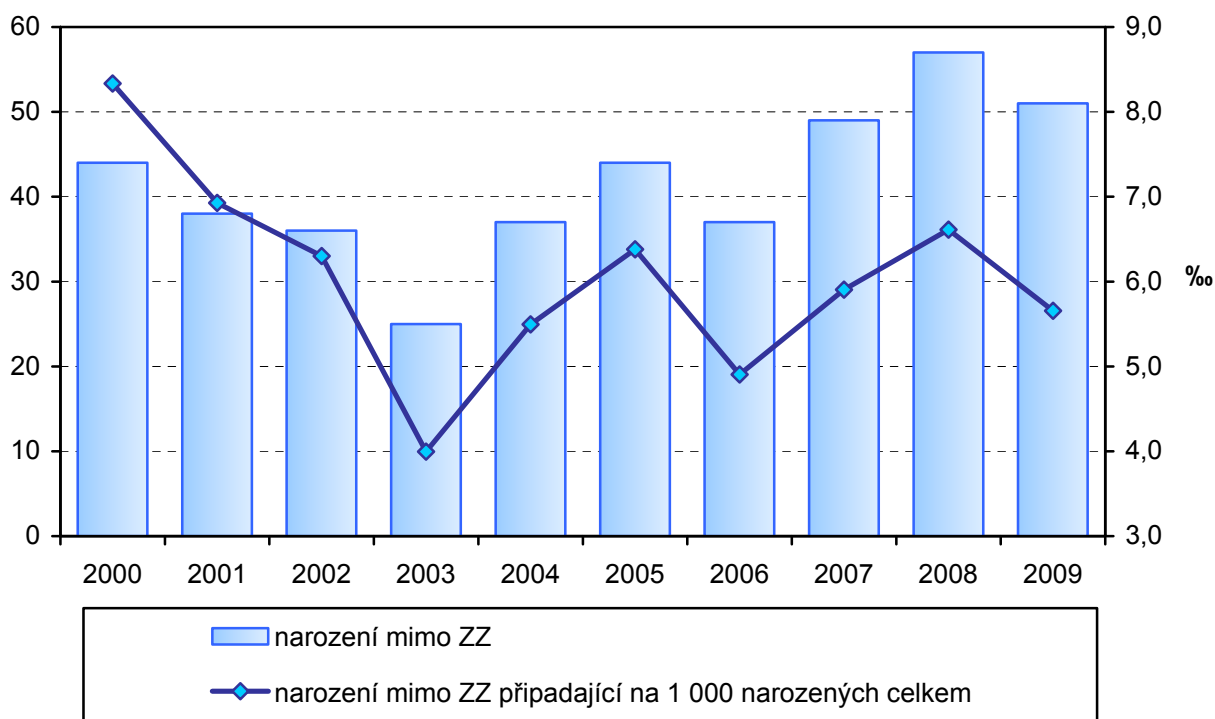
V posledních pěti letech dochází k výraznému růstu počtu dětí narozených mimo zdravotnická zařízení. Zatímco mezi roky 2000 a 2005 se jednalo zhruba o dvě stě dětí ročně, v současné době jde již o více než čtyři sta dětí narozených mimo zdravotnická zařízení každý rok.

Většina těchto novorozenců měla porodní hmotnost vyšší než 2 500 g (mezi 80 a 88 %, vzhledem k nízkým počtům případů jsou výrazné meziroční rozdíly). Tyto podíly jsou o něco nižší než v případě celkového počtu narozených, kdy děti s porodní hmotností vyšší než 2 500 g představují kolem 92 % ze všech narozených. Z celkového počtu narozených mimo zdravotnická zařízení se průměrně 4 děti každoročně narodí mrtvé, ve většině těchto případů jde o děti s nízkou porodní hmotností, tedy pod 2 500 g.

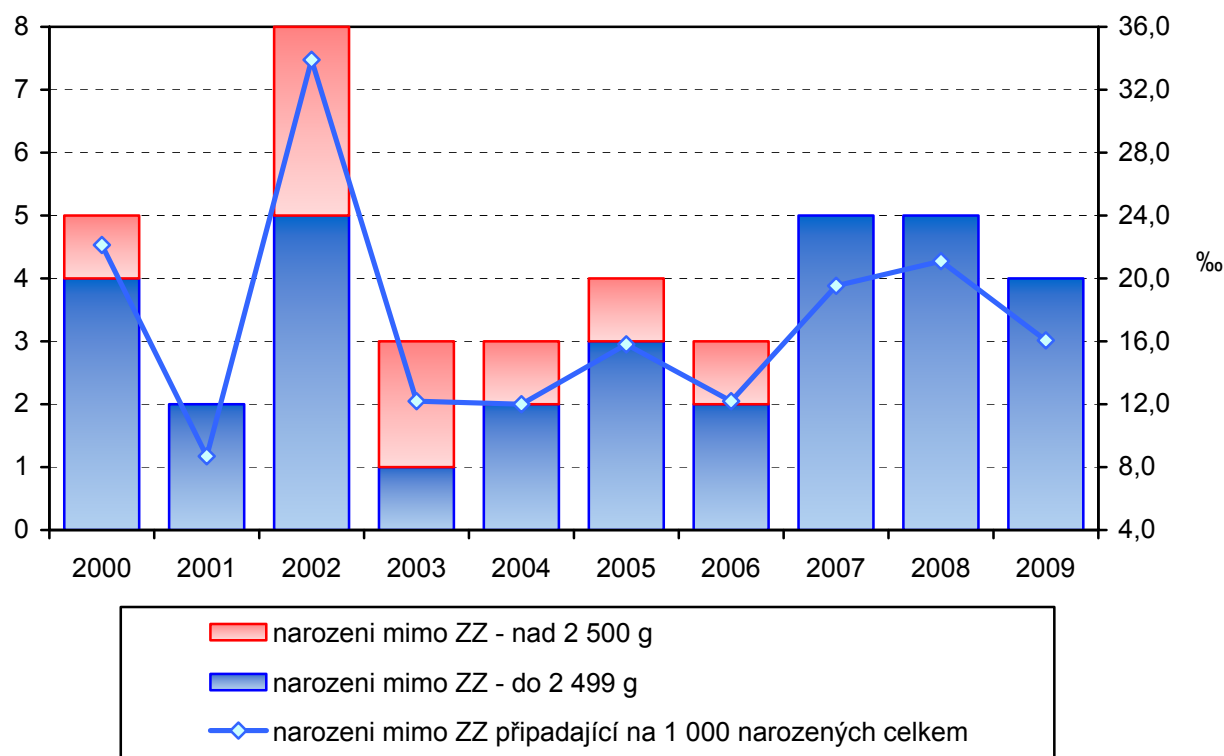
Graf č. 1: Vývoj počtu narozených mimo zdravotnická zařízení, absolutně a v přepočtu na 1 000 narozených celkem

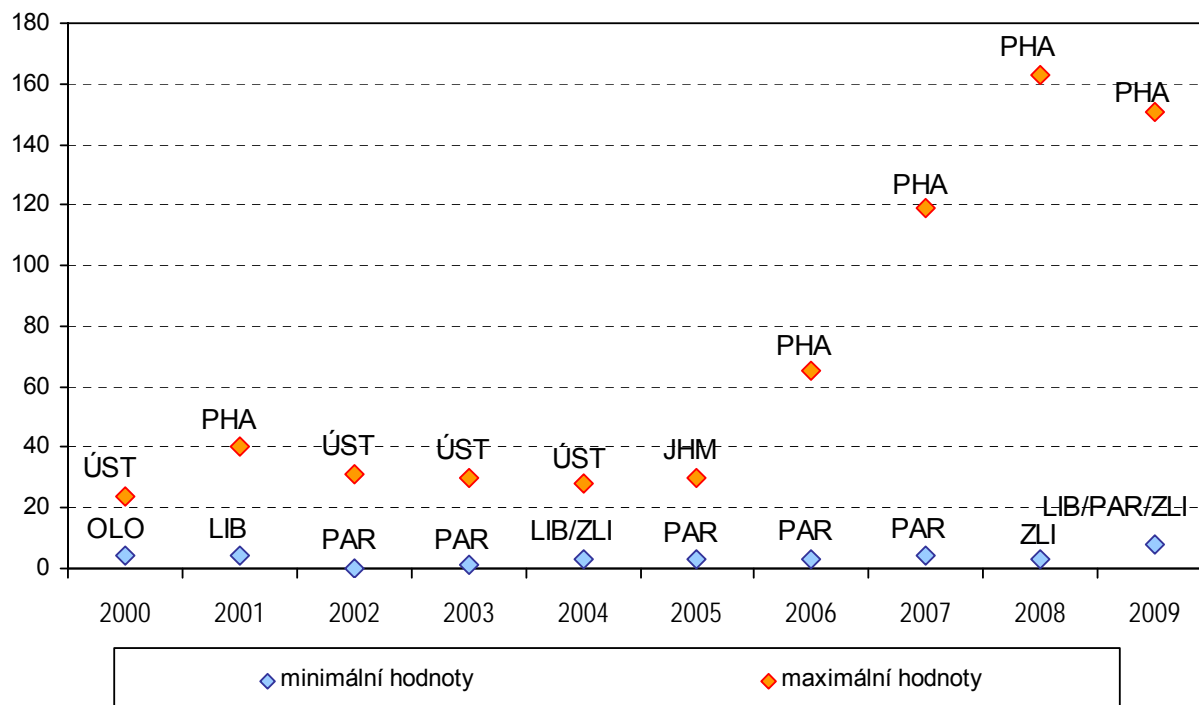
Graf č. 2: Vývoj počtu narozených mimo zdravotnická zařízení s porodní hmotností do 2 499 g, absolutně a v přepočtu na 1 000 narozených celkem

Graf č. 3: Vývoj počtu mrtvě narozených mimo zdravotnická zařízení, absolutně a v přepočtu na 1 000 mrtvě narozených celkem

Graf č. 4: Vývoj maximálních a minimálních hodnot počtu narozených mimo zdravotnická zařízení v jednotlivých krajích ČR

Z hlediska regionálních rozdílů v počtu narozených mimo zdravotnická zařízení vykazují maximální hodnoty kraje Ústecký a Hlavní město Praha, minimálních hodnot dosahují kraje Pardubický, případně Zlínský (dle roku sledování).

Tab. č. 1: Vývoj absolutního počtu narozených mimo zdravotnická zařízení v jednotlivých krajích ČR

Kraj	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Hl. m. Praha	18	40	18	15	12	19	65	119	163	151
Středočeský	22	20	16	20	25	21	32	15	29	59
Jihočeský	21	15	16	16	9	8	17	11	23	19
Plzeňský	17	11	14	13	13	10	8	13	44	29
Karlovarský	12	13	22	10	11	12	13	18	15	14
Ústecký	24	22	31	30	28	28	21	28	35	26
Liberecký	8	4	9	3	3	10	11	12	22	8
Královéhradecký	11	15	14	9	12	20	22	13	9	14
Pardubický	12	10	0	1	4	3	3	4	8	8
Vysočina	13	5	8	5	7	13	11	9	13	9
Jihomoravský	19	18	22	19	25	30	28	29	25	34
Olomoucký	4	12	11	13	14	22	11	8	20	11
Zlínský	10	10	12	8	3	7	14	11	3	8
Moravskoslezský	21	24	18	15	19	12	12	22	28	29
Česká republika	212	219	211	177	185	215	268	312	437	419

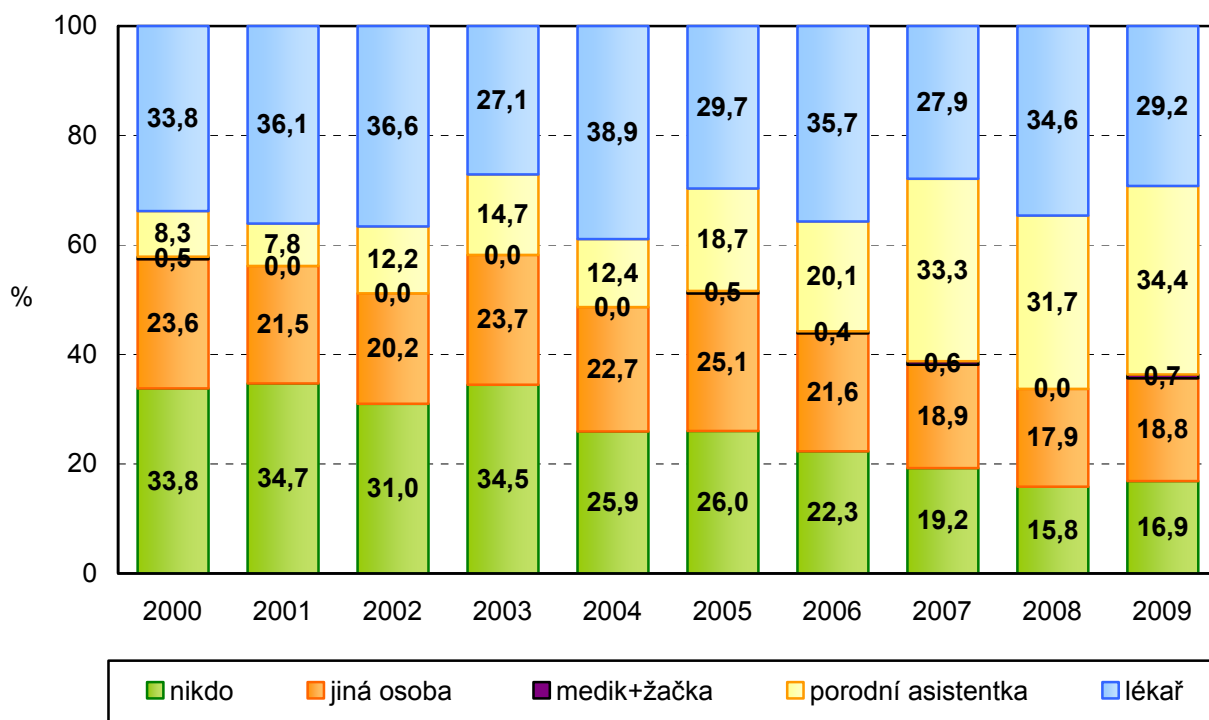
Tab. č. 2: Vývoj podílu narozených mimo zdravotnická zařízení v jednotlivých krajích ČR, v přepočtu na 1 000 narozených celkem v daném kraji

Kraj	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Hl. m. Praha	1,89	4,12	1,83	1,46	1,05	1,57	5,03	8,73	10,95	9,98
Středočeský	2,24	1,98	1,52	1,86	2,21	1,73	2,52	1,08	1,93	3,91
Jihočeský	3,71	2,69	2,77	2,79	1,55	1,36	2,75	1,62	3,33	2,79
Plzeňský	3,45	2,28	2,83	2,61	2,55	1,82	1,36	2,09	6,67	4,46
Karlovarský	4,13	4,41	7,38	3,44	3,76	3,98	4,09	5,19	4,11	4,05
Ústecký	2,98	2,77	3,79	3,58	3,23	3,19	2,35	2,91	3,53	2,73
Liberecký	1,95	1,00	2,20	0,75	0,70	2,32	2,46	2,43	4,21	1,58
Královéhradecký	2,21	3,04	2,84	1,77	2,32	3,68	4,02	2,13	1,46	2,28
Pardubický	2,63	2,24	0,00	0,22	0,82	0,61	0,57	0,70	1,39	1,41
Vysočina	2,72	1,10	1,69	1,05	1,46	2,59	2,17	1,69	2,31	1,65
Jihomoravský	1,97	1,87	2,17	1,90	2,33	2,67	2,40	2,39	1,90	2,57
Olomoucký	0,73	2,12	1,96	2,23	2,38	3,56	1,71	1,16	2,83	1,55
Zlínský	1,90	1,94	2,30	1,55	0,57	1,23	2,49	1,81	0,48	1,32
Moravskoslezský	1,86	2,12	1,58	1,30	1,62	0,99	0,97	1,65	2,10	2,20
Česká republika	2,33	2,41	2,27	1,88	1,89	2,10	2,52	2,74	3,65	3,54

Podle toho kdo vedl porod, je v případě dětí narozených mimo zdravotnická zařízení 30–39 % porodů vedeno lékařem (jsou zde výrazné meziroční rozdíly, nelze tedy vysledovat žádný trend). Obecně by se snad dalo říci, že ve většině těchto případů byla k neplánovanému porodu doma přivolána záchranná služba. Z evidovaných údajů se dá vysledovat zvyšující se trend počtu porodů vedených porodní asistentkou. Zatímco v roce 2000 se narodilo mimo zdravotnická zařízení zhruba 8 % dětí, jejichž porod byl veden porodní asistentkou, v roce 2009 se jednalo již o 34 % případů. Zhruba u 20 % případů

vedla porod jiná osoba (partner, jiný příbuzný apod.). Pokles je potom patrný v případech, kdy porod nevedl nikdo a žena rodila sama (z 34 % v roce 2000 na 17 % v roce 2009).

Graf č. 5: Vývoj struktury narozených mimo zdravotnická zařízení dle toho kdo vedl porod, v %

Závěr

Zhruba od roku 2004 se počet narozených mimo zdravotnická zařízení zvyšuje a v současné době dosahuje hodnoty více než čtyři sta narozených, většinu tvoří děti s porodní hmotností vyšší než 2 500 g. Z těchto více než čtyř set narozených dětí se průměrně čtyři děti ročně narodí mrtvé. Průměrně u třetiny porodů probíhajících mimo zdravotnická zařízení vedl porod lékař, v průběhu sledovaného období se zvyšuje podíl porodů, kde porod vedla porodní asistentka.

Vypracovala: Mgr. Jana Wiesnerová